

پاسخنامه مدارس شهرستان

نام کتاب: سیهوی (از باب اعمال المصدر تا التصریف)

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آفر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

سؤالات تستی:

۱. به نظر مصنف، کلمه «مال» در مثال «مُبْتَغَى جَاهٍ وَ مَالاً مِّنْ نَّهْضٍ» ... ب ۲۴۵
- أ. فقط منصوب می شود، بنا بر عطف بر محل کلمه «جاه»
- ب. هم می تواند منصوب شود و هم مجرور، بنا بر عطف بر محل یا لفظ کلمه «جاه»
- ج. می تواند مرفوع شود، بنا بر استینافی بودن واو یا منصوب شود، بنا بر عطف بر محل «جاه»
- د. فقط منصوب می شود به فعل مقدر
۲. أفعال التفضیل، اگر با «ال» باشد، ب ۲۶۸
- أ. همیشه به صورت مفرد مذکر می آید
- ب. مطابق با موصوفش می آید
- ج. در آن، مطابقت و عدم مطابقت با موصوف جایز است
- د. همیشه با «من» استعمال می شود
۳. ترجمه صحیح «ثانی اثین» کدام است؟ ج ۳۵۷
- أ. دو تا دو تا
- ب. دومی از دو تا
- ج. یکی از دو تا
- د. دو دوم
۴. کدام اسم را می توان به وسیله حرف «ة» مؤنث کرد؟ د ۳۶۴ به بعد
- أ. صبور
- ب. مِغْشَم
- ج. قتیل
- د. راوی

سؤالات تشریحی:

۱. بیت مقابل را توضیح دهید و برای آن مثال بزنید: و اخصص بفاء عطف ما لیس صلة علی الذی استقرَّ أنه الصلة ۲۸۵
- یکی از ویژگی های فاء عاطفه آن است که می تواند جمله ای را که صلاحیت ندارد صله واقع شود (یعنی خالی از عائد است) عطف کند بر جمله صله با اینکه معطوف بر جمله صله هم، مانند خود صله باید دارای عائد باشد؛ مثل: «الذی یطیر فی غضب زید الذباب».
۲. هر یک از تعریف های زیر مربوط به کدام تابع است؟
- أ. التابع الذی یقصد به کون المتبوع علی ظاهره: تأکید ۲۷۶
- ب. تابع متمم ما سبق بوسمه أو وسم ما به اعتلق: نعت ۲۷۱
- ج. التابع المقصود بالحکم بلا واسطة: بدل ۲۹۳
- د. تابع شبه الصفة فی أن حقیقة القصد به منکشفة: عطف بیان ۲۸۱
۳. اعراب تابع منادا را در دو مورد زیر معین کنید و برای هر کدام مثالی بزنید. ۳۰۰
- منادا: مفرد معرفه و تابع آن: نعت مضاف بدون ال
- منادا: مفرد معرفه و تابع آن: نعت مفرد با ال
- منصوب است؛ مثل: «یا زید ذالحیل»
- جایز الرفع و النصب؛ مثل: «یا زید العاقل و العاقل»

۴. در باب استغاثه، لام مستغاث به و مستغاث له چه حرکتی دارد؟ توضیح دهید. ۳۰۶

لام مستغاث به مفتوح است مگر در صورتی که مستغاث به تکرار شود بدون این که «یا» در ابتدای آن تکرار شود که در این صورت، مکسور است.

لام مستغاث له: (مستغاث من أجله) مکسور است.

۵. حکم عامل نصب در مثال‌های زیر از جهت وجوب و جواز استتار چیست؟ ۳۱۵-۳۱۶

ایاک و الذنب	واجب الاستتار
ایاک الاسد	واجب الاستتار
نفسک الکذب	جایز الاستتار
الأسد الأسد	واجب الاستتار

۶. در بحث غیر منصرف (جمع منتهی الجموع) شعر زیر را توضیح دهید و مثال بزنید.

و ذا اعتلال منه كالجواری رفعاً وجرأً أجرة كساری ۳۲۷

اگر جمع منتهی الجموع بر وزن مفاعل و معتل باشد، مانند کلمه «جواری» این کلمه در حالت رفع و جر مثل کلمه «ساری» است؛ یعنی یاء آن حذف می‌شود و تنوین عوض می‌گیرد (اما در حالت نصبی فتنه بر آخرش ظاهر می‌شود). مثل: و من فوقهم غواشٍ - و الفجر و لیلٍ

۷. فعل مضارع در موارد زیر چه حالت اعرابی دارد؟ علت آن را توضیح دهید.

أ: قل تعالوا أتلاً ما حرّم الله	مجزوم است؛ چون فعل مضارع در جواب امر و بدون فاء است. ۳۳۹
ب: فهل لنا من شفاء فيشفعوا لنا	منصوب به آن مقدره است؛ زیرا فعل مضارع در جواب استفهام (طلب) و با فاء است. ۳۳۸
ج: عَلِمَ أَن سَيَكُونُ	مرفوع است؛ چون خالی از ناصب و جازم است (و آن هم مخففه از مثقله است). ۳۳۵
د: و ما كان الله ليعذبهم و انت فيهم	منصوب است به وسیله آن مقدره؛ چون بعد از «كان» منفی حتماً آن در تقدیر است. (و دیگر اینکه لام جاره بر سر فعل در نمی‌آید- ذکر یک دلیل کافی است) ۳۳۷

۸. اگر در یک جمله، شرط و قسم جمع شوند، جواب این دو باید چگونه بیاید؟ ۳۴۵

و احذف لدی اجتماع شرط و قسم جواب ما أخرتَ منهما وانت بجواب ما قدمت فهو ملتزم.

* لو حرف شرط فی مضي یقتضی امتناع ما یلیه و استلزامه لتالیه من غیر تعرض لنفی التالی... ۳۵۳

۹. عبارت را در ضمن یک مثال توضیح دهید.

«لو» از حروف شرطی است که برای امتناع شرط می‌آید؛ یعنی نشان می‌دهد که شرط در زمان گذشته موجود نشده است و نیز گویای این مطلب است که اگر شرط موجود می‌شد، جزاء هم باید موجود می‌شد؛ اما اینکه آیا جزاء منتفی است یا نه، «لو» بر این مطلب دلالتی ندارد. مثل: «لو جائتی زید لأکرمته» که نشان می‌دهد اگر زید آمده بود اکرام هم محقق می‌شد.